Markante Mensen Gilze-Rijen-Hulten-Molenschot
Aflevering 13

‘Halfweg naar de hemel een cafeetje beginnen’
Miet van De Hooikar was kasteleinsvrouw in hart en nieren

Ze kwam uit Alphen, klopte met een lekke fietsband aan bij de familie Van den Ouweland in Gilze, trouwde zoon Gerrit en werd kasteleinsvrouw in De Hooikar, het cafeetje van zijn familie aan de Alphenseweg. Een rol die Miet Backx op het lijf geschreven was. Het kleine café groeide dankzij Miet en Gerrit uit tot een zalencomplex met sportvelden waar verenigingen hun thuis hadden, festiviteiten gehouden werden, mensen gezelligheid vonden. Miet van De Hooikar werd ze in het dorp genoemd. Een naam die staat voor ondernemingszin, maatschappelijke betrokkenheid, humor en gezelligheid. De Hooikar was haar leven, zeggen haar kinderen.

door Mariëlle van Hezewijk

Miet ofwel Maria Willibrorda Backx werd op 7 november 1919 in Alphen geboren als dochter van aannemer-timmerman Josephus Backx en Adriana Pijnenburg, die behalve dat ze huisvrouw was ook een kruidenierswinkel had. Ze was het vijfde kind in het gezin van veertien. Ze woonden met z’n allen op het adres Heuvelstraat A6 (nu 10), het huis dat vader zelf gebouwd had.

Aan de slag bij de pastoor

Als 12-jarige ging Miet al aan de slag op de pastorie in Alphen bij pastoor Binck. ’s Morgensvroeg eerst naar de kerk, daarna het ontbijt klaarmaken en vervolgens allerlei huishoudelijk werk doen. Hier leerde ze ook de fijne kneepjes van het koken. Want er werd op pastorieën goed gegeten. Boeren brachten allerlei etenswaren naar de pastoor, vooral als ze geslacht hadden. Miet bleek er slag van te hebben; op den duur ging ze samen met haar zus ook aan huis koken bij de boeren. Ervaringen die haar later bij De Hooikar goed van pas zouden komen.
Ze was 18 jaar toen ze naar Tilburg vertrok om daar bij huisarts Van Gool aan de Spoordijk 76 als dienstbode aan de slag te gaan. Ook in de Tweede Wereldoorlog zou ze daar blijven werken.

Trouwfoto van Gerrit van den Ouweland en Miet Backx in 1945

Via lekke band naar huwelijk

Hoe kwam Miet nu in Gilze terecht? Op een dag klopte ze met een smoesje bij Café De Hooikar aan. Ze was onderweg naar Alphen, had een lekke band en vroeg of iemand haar naar huis kon brengen. Succes was bij voorbaat verzekerd, het gezin Van den Ouweland telde op dat moment maar liefst zes

vrijgezellen. Zoon Gerrit was de uitverkorene, hij bracht haar achter op de fiets naar het buurdorp. Later bleek haar band – het was oorlogstijd – van volrubber te zijn, een antiklapband die je niet eens lek kón rijden. Maar tussen Miet en Gerrit klikte het; het werd wat.

Miet trouwde haar Gerrit op 20 november 1945 in Alphen. Ze waren respectievelijk 26 en 31 jaar oud. Pastoor Binck voltrok het kerkelijk huwelijk in een noodkerk, het echte kerkgebouw was gebombardeerd. Gerrit kwam net als Miet uit een groot gezin, hij had tien broers en zussen, en was magazijnbediende.

'Achter den bak'

Het jonge stel ging eerst nog op de Tip in Gilze wonen, op het adres Plein 1A. Het was net na de oorlog, er was woningnood en daarom trokken twee broers van Gerrit bij hen in. Hier werden de twee oudste kinderen, Els en Rian, geboren. Na de verhuizing naar de Alphenseweg zouden achtereenvolgens Drik, José en Geert nog ter wereld komen.

Miet met zus Lucia achter de bar in het oude cafeetje, 1955. Bedrijfskleding een witte schort

Die verhuis was in 1951, nadat Miet en Gerrit De Hooikar hadden overgenomen. Gerrits vader (Drik) was al overleden en het café liep niet goed. Moeder hield het nog een poosje overend, maar wilde er op een gegeven moment mee stoppen. Toen niemand belangstelling toonde om het over te nemen, zei ze 'dan gaat de deur dicht'. Waarop Miet en Gerrit besloten, 'dan doen wij het, als bijverdienste'. Een goed besluit zou later blijken. Want achter den bak staan' was Miet op het lijf geschreven. Zo schreef Nico van Esdonk (NVE), correspondent van Weekblad Gilze en Rijen, ooit over De Hooikar uit de jaren zestig:

'Een klein cafeetje, een dito tapkast, een biljartje van amper twee meter. Al heeft de cafédeurbel luid geklingeld, het is even wachten. Het is immers oogsttijd. Gerrit en Miet hebben een paar hectaren grond achter hun uitspanning en tuinieren daarop. Een dreumes van een paar turven hoog komt eens kijken wie er is en gaat 'op den akker' zijn ouders waarschuwen. En na het handen wassen staat Miet met een ontwapenende glimlach 'achter den bak' om de klant te bedienen en in alle rust een praatje te maken.'

Kartrekker

Gerrit en Miet waren de derde generatie uitbaters van het café in de familie Van den Ouweland. Grootvader Jaoneke was in 1891 samen met zijn vrouw Johanna Smeekens begonnen in ‘Jaonekes ouw huis’ verderop aan de Alphenseweg. Zijn café/tolhuis was een pleisterplaats voor werklui die vanuit Turnhout en omstreken naar de Biesbosch trokken. Omdat hij dit tolhuis niet kon kopen, verhuisde hij naar de huidige plek.

In 1907 namen zoon Drik van den Ouweland en Petronella Hamels, de ouders van Gerrit, het café en de tuinderij over. En nu in 1951 was het de beurt aan Gerrit en Miet. Het stel leende geld om De Hooikar van de familie te kopen. Ze begonnen meteen aan een renovatie, want alles bij elkaar was het een oud gedoetje. De vader van Miet, de timmerman, maakte het pand bewoonbaar en klantvriendelijk. Moeder en drie broers van Gerrit bleven bij hen inwonen.

Het oude café De Hooikar, geschilderd door Jos van Beijsterveldt

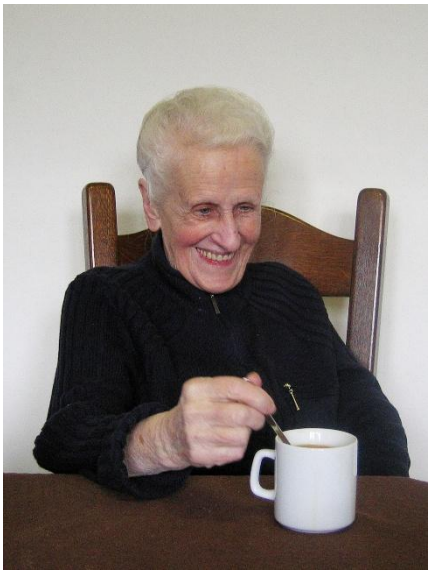
Miet zorgde voor het gezin en deed het café. Ze bediende de klanten en genoot van het koken voor de feesten en partijen in De Hooikar. Of zoals NVE het in 1977 bij weer een uitbreiding van het café formuleerde: ‘onder aanvoering van Gerrit en Miet of moet het omgekeerd zijn?’. Gerrit fietste jarenlang iedere ochtend in alle vroegte naar zijn werk bij een schoenenmagazijn in ’t Ginneken. Maar hij was er voor de verenigingen die ‘thuis’ waren bij De Hooikar. Hij ging bijvoorbeeld altijd mee als ze uit moesten spelen.

De Hooikar maakte in de loop der jaren een geweldige groei door. Het kleine dorpscafé werd uitgebouwd met verschillende zalen voor familie- en verenigingsfeesten en voor uitvaarten. En ook de hectare grond die ze ingezaaid hadden als voetbalveld voor buurt-, bedrijfs- en familievoetbal werd al snel uitgebreid. In 1977 lagen er al vier velden inclusief nieuwe kleedlokalen en doucheruimtes.

Miet werd de tweede moeder voor de voetballers, golfers, dansers, schutters, biljarters, kaarters, fietsers en gildebroeders die in het café kwamen. Voor een spelletje kaarten, dobbelen of vuisten was ze altijd te vinden. En tot laat praatte ze met haar klanten de problemen de wereld uit. Mensen vonden een luisterend oor bij haar. Ze hield niet van kwaadsprekerij, ‘want niemand heeft z’n eigen wieg gekozen’ en ze had haar beroepsgeheim, vond ze. Ze had zo haar spreuken en levenswijsheden. Ze stak lichtjes op bij Maria, maar zei ook heel nuchter: “Wanneer iemand dood gaat dan ligt het aan de dokter, wordt iemand beter dan ligt het aan ‘ons lieve vrouwke’”. Op de begrafenis van een oude klant waren Gerrit en zij de enige aanwezigen op het kerkhof. Toen ze daarom van de pastoor het kruisje kreeg - er was geen familie -, was haar reactie: “Ge kunt wel zien dat hij geen honderdduizend te verdelen had’. Miet kon met alle rangen en standen overweg. Voor haar maatschappelijke

betrokkenheid reikte de burgemeester haar een Koninklijke Onderscheiding uit. Ze was er blij mee, maar ‘het was eigenlijk niet nodig geweest’.

Halfweg naar de hemel

Oma Miet aan een bakske koffie verkeerd

Ondanks haar drukke leven had ze haar familie hoog in het vaandel staan. Verjaardagen waren belangrijk en met surpriseavond verraste ze niet alleen haar gezin, maar ook minderbedeelden kregen van haar cadeautjes voor de deur. En Kerstdag was voor de familie, dan ging de deur van het café dicht, de enige sluitingsdag in het jaar.
Dertig jaar lang dreven Miet en Gerrit de zaak. In 1981 namen de zonen Drik en Geert het van hen over. Drie jaar later overleed Gerrit en bleef Miet op 62-jarige leeftijd als weduwe achter. Maar ze bleef altijd bij De Hooikar wonen en tot op hoge leeftijd contact zoeken met de klanten; dagelijks kwam ze achter de bar kijken. In 1991 vierde ze het grote feest mee voor honderd jaar familie Van den Ouweland in De Hooikar. Ze zag dat het voetbal langzamerhand plaats maakte voor golf en beleefde in 2001 de oprichting mee van de golfclub. De overdracht van de zaak in 2018 aan de vijfde generatie Van den Ouweland zou haar zeker deugd hebben gedaan.
In haar kamer ontving ze tot het laatst toe familie en vrienden om te buurten, eten, drinken, kaarten en verhalen te vertellen. Aan de ronde tafel, waaraan iedereen gelijk was. Op 5 september 2012 overleed ze, 92 jaar oud. De kinderen wisten, ze heeft genoten van het leven. ‘Ik heb hier het paradijs op aarde’, zei ze wel eens, of ‘ik heb het beter dan de koningin’. De Hooikar was haar leven. En voor na de dood had ze haar plannen ook al klaar: “Halfweg naar de hemel een cafeetje beginnen, waar de geest altijd nog even aan kan leggen”.

Iedere maand haalt Heemkring Molenheide in deze rubriek een markante mens uit Gilze, Rijen, Hulten of Molenschot voor het voetlicht. Om langzaamaan de verhalen achter inmiddels overleden dorpsgenoten vast te leggen. En tegelijkertijd recht te doen aan mensen die bijzonder waren op wat voor manier dan ook. Weet je iemand waarvan je zegt, die hoort ook een plaatsje in deze rubriek te krijgen? Neem contact op via info@heemkringmolenheide.nl en vermeld daarbij Schrijversteam Wiki Gilze en Rijen / markante personen. Namen, verhalen, foto’s of aanvullingen, wij zijn overal blij mee. Eenmaal beschreven, krijgen al die opmerkelijke dorpsgenoten een pagina op https://wikimiddenbrabant.nl/Portaal:Gilze_en_Rijen.